

a když „Sarmata“ předložil r. 1603 v konečném zpracování, odmítli jej docela. Vedle odporu vedoucích Starších rozhodovala u jiných nechuť k projednávání příliš jemných otázek. Turnovský dal příklad ukázněnosti, podrobiv se většině bez dalších důsledků, i když pro sebe zachoval mínění své. Spor uzavřel vyličením jeho průběhu a ústupem z diskuse. „Sarmata“ s přílohami zůstal v rukopise až podnes.

Kalvínské pojetí večere Páně proráží v bratrském učení nadále. Je patrné v konfesi z r. 1607 [pravdu svátosti přijímají jen věřící] a v jejím německém i latinském překladu [1612]. Kalvínské myšlení je patrné v zájmu a v projevech předních Bratrů těchto i dalších let. Vliv školení v Heidelbergu, v Herbornu, ve Švýcarech byl stále patrnější. Přibyla i brémská škola určitě reformovaného směru, řízená Matyášem Martiniem, kam Bratři po r. 1610 docházeli. Jak velmi osobně byl na příklad Karel st. z Žerotína zaujat otázkou predestinace a jak byl vděčen Otovi Casmanovi za spis, v němž našel její řešení! I u Komenského se shledáme se zřetelným souhlasem s kalvínským učením ve mnoha bodech, zevně pak o něm svědčí v bratrských katechismech počítání prikázání v Desateru [1608].

A přece je třeba opakovat, že ani nyní nehodlají Bratři zanebat určité tendence staré Jednoty, jak jsme je v této kapitole výše vyložili. *Nechť jí pozbyť ani vedle reformovaných své samostatnosti.* Když se kalvinismus šířil v českých zemích a získával stoupence i mimo Jednotu, odmítali Bratři výklady svého dočasného člena lékaře Jana Auerbecka v jihočeských Horažďovicích, jenž chtěl — asi r. 1593 — úplné jednotě mezi Bratřími a reformovanými. Když nepořídil, vytýkal, v čem se Bratři od reformovaných neprávem odlišují jako jacísi evangeličtí mniši, pyšní na vlastní řeholi. Na jižní Moravě vznikla za vedení faráře v Ostrohu Daniele Virgy a pak jeho syna Samuele po r. 1600 zvláštní reformovaná církev vedle Jednoty a s ní nespojená. Svobodné poměry na Moravě a ochrana pánů [z Kunovic] tuto rozmanitost připouštěly. Ale zmínkou o Samueli Virgoví již velmi předbíháme.

Bratři vedle luterských a katolíků v českých zemích i v Polsku

KDEŽTO V ČECHÁCH byl vztah mezi Bratřími a novoutrakvisty r. 1575 zásadně urovnán, pokračovaly na Moravě snahy o reorganizaci církve podobojí, téměř již luterské, a Bratři byli znovu voláni i nátlakem vybízení, aby se připojili. Odmítali nadále takové pokusy jako projevy nepřátelství. Kněží podobojí, kteří v Německu poznali zásadu jediné církve evangelické v zemi, pokládali naopak za zcela náležité, aby se Jednota do církve, budované přece již na reformační základně a při široké shodě v učení, ochotně začlenila. A kdy byly takové poměry v církvi, aby i osobní věci a nepřijemnost soutěže nedávaly ráz soužití dvojího vzájemně příbuzného církevního společenství v těsné blízkosti?

V pokračování starších pokusů [Aquilin z Prostějova, Benedikt z Ostrohu] pokoušel se o ustavení větší církve pod záštitou pánů z Kunovic od r. 1576 nový děkan uherskobrodský *Pavel Kyrmezer*. Byl rodem Slovák, jeden z přemnoha svých krajanů, kteří v této době těsné kulturní sounáležitosti Čechů a Slováků, zesílené společným přijetím reformace, působili na Moravě a v Čechách jako kazatelé nebo učitelé. Byl theologicky vzdělán, filipista, i literárně činný [také na poli dramatu], přitom však v osobním jednání vášnivý a prudký. Byl by rád po východní Moravě rozšířil církevní organizaci na základě vyznání filipistického rázu. Velmi naléhal na Bratry, aby nezůstávali stranou. Bratrskému knězi v Uherském Brodě nabízel výměnu kazatelů. Obracel se do Ivančic o tisk svých spisů. Usiloval po čtyři léta, aby Bratry získal; ti však vytrvale odmítali. Došlo k vleklému sporu a k veřejné polemice tiskem či aspoň perem. V Praze vydal Kyrmezer latinská „Acta concordiae“ [1580], kde s mnoha útoky vyličil a dokumentoval své jednání s bratrskými Staršími. Jeho útoky odrážel zejména B. Jan Adelf prudkým pamfletem [„Ohlá-